

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення (із змінами станом на 10 січня 2012 року). // Відомості Верховної Ради УРСР – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

2. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 08 вересня 2011 року № 3712-VI. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – Ст. 62

3. Про внесення зміни до статті 9 Закону України “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними”: Закон України від 08 вересня 2011 року № 3712-VI. // Урядовий кур’єр від 08 жовтня 2011 року – № 186.

4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року № 1209-р. [Текст] // Урядовий кур’єр / офіційне видання/ від 05 січня 2012 року № 2.

УДК 342.925:35.08(477)

Розум І.О.,
асистент,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ КОНСТРУКТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ БУДОВИ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ ТЕОРЕТИКО – ПРАВОВИХ КАТЕГОРІЙ «АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС» ТА «АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»

Проголошення незалежності України та об’єктивно пов’язані з цим процеси поступової демократизації та імплантації в структуру суспільних й політичних правовідносин інститутів громадянського суспільства та правової держави; механізмів забезпечення правопорядку та законності в сфері здійснення юрисдикційної правосуб’єктності апаратом публічного управління стимулювали виток подальших зрушень в спектрі здійснення концептуальних наукових досліджень як в межах окремих складових елементів правової системи та правових категорій, так і окремих галузей права. Водночас проведений змістовний аналіз прямо обумовив появу спектральної полісферичності поглядів та уявлень вчених – теоретиків щодо окремих конструктивних особливостей субстанційних складових останніх. В даній площині не є винятком і галузь адміністративно – процесуального права. Враховуючи діаметральну різноаспектність поглядів дослідників на матерію вказаної галузі права, необхідно об’єктивно зауважити й на тому, що сучасний вимір позицій науковців та законодавця не склав єдиної доктринальної конструкції розуміння змісту такої теоретико – правової категорії останньої як «адміністративний процес», в зв’язку з чим в юридичній літературі

вкорінилося три основні концептуальні підходи до визначення його природи та змісту: юрисдикційний, управлінський та судочинський. Вказані особливості зумовили неоднозначність висновків щодо оцінки співвідношення останнього з поняттям «адміністративного судочинства», котрі варіюють від визначення їх як: однопорядкових субстанцій; субстанцій, що співвідносяться як загальне та особливе (існування адміністративного судочинства як структурної складової системи юрисдикційних проваджень адміністративного процесу або як окремого самостійного виду адміністративного процесу, – з точки зору прибічників управлінської концепції останнього); субстанцій, котрі є тісно пов'язаними, але такими, що не зводяться одна до одної (адміністративний процес виступає формою реалізації правосуддя (адміністративного судочинства) в адміністративних справах). Проводячи змістовний аналіз позицій опонентів та (в межах теоретико – правової дискусії) висловлюючи свою власну позицію в спектрі порушеного питання, звернемо увагу і на ту обставину, що на сьогодні категорія «адміністративний процес» має і своє нормативне визначення. Так, з урахуванням вимог пункту 5 частини 1 статті 3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) під адміністративним процесом слід розуміти правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства. В даному аспекті, особливо хочеться наголосити й на тому, що в 2008 році на розгляд Верховної Ради України було внесено проект Адміністративно – процедурного кодексу України (котрий в подальшому (11.03.2010 року) знято з розгляду в зв'язку з відкликанням), частиною 1 статті 1 котрого було регламентовано, що він регулює відносини, що виникають під час провадження органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами діяльності щодо забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб (далі – особи), у тому числі щодо отримання адміністративних послуг, та виконання ними визначених законом обов'язків, регламентує процедури розгляду адміністративних справ. В зв'язку з корінними змінами в системі законодавства та «фактичним бажанням» законодавця вивести систему правовідносин, що згідно з уявленнями прибічників управлінської концепції адміністративного процесу становлять предмет правового регулювання останнього в окрему систему адміністративно – процедурних правовідносин, обґрунтованою вбачається думка А.Т. Комзюка про те, що адміністративний процес – становить урегульовані нормами адміністративного процесуального права правовідносини, що виникають між адміністративним судом, сторонами та іншими учасниками адміністративної справи, з приводу розгляду та вирішення цим судом публічно правових спорів, учасниками яких є, по – перше, суб'єкти державно – владних повноважень, по – друге, фізичні та юридичні особи [1, с. 53]. Змістовно аналізуючи п. 4 та п. 5 ст. 3 КАС України, як об'єктивно відзначає В.К. Матвійчук, поняття адміністративного процесу тісно пов'язане з поняттям адміністративного судочинства (правосуддя), але не зводиться до останнього [2, с. 57]. На його думку, правосуддя (адміністративне судочинство) полягає у визначенні виду і обсягу суб'єктивних прав і юридичних обов'язків персонально визначених осіб у розгляді та вирішенні конкретної адміністративної справи адміністративним судом шляхом винесення рішення, яке має

законну силу (внаслідок його вступу в законну силу). На погляд В.К. Демченко, адміністративне судочинство є новою самостійною галуззю процесуального права, спрямованою на реалізацію та захист норм адміністративного права як матеріального [3, с. 64]. В подальшому він наголошує на тому, що адміністративне судочинство можна охарактеризувати як судовий порядок розгляду спорів, що вникають в сфері державного управління між фізичними та/або юридичними особами з одного боку, та суб'єктами владних повноважень – з іншого. На його глибоке переконання, поняття *адміністративне судочинство* (*адміністративний процес*) слід розглядати як адміністративне судове право [3, с. 65]. Виходячи з даної точки зору, поняття адміністративне судочинство та адміністративний процес фактично сприймаються останнім як однопорядкові «субстанції». Однак, з таким твердженням погодитись не можна та слід вважати його безпідставним виходячи з змістовного аналізу нормативно – правового визначення даних категорій законодавцем, наведених в статті 3 КАС України. Якщо правосуддя (адміністративне судочинство) – це судова діяльність з реалізації судової влади шляхом розгляду та вирішення публічно – правових спорів, то адміністративний процес – форма реалізації правосуддя в адміністративних справах, яка забезпечує і гарантії здійснення правосуддя в зазначеній сфері діяльності, і гарантії прав осіб на судовий захист. Поза адміністративним процесом, який забезпечує гарантії (порядок) здійснення адміністративного судочинства з розгляду і вирішення адміністративних справ, таке судочинство (правосуддя) неможливе. На відміну від процесу адміністративне судочинство реалізується через розгляд і вирішення адміністративними судами публічно – правових спорів. Одночасно зі зверненням до адміністративного суду та порушенням адміністративної справи між всіма її учасниками утворюються певні зв'язки, котрі завдяки поширенню дії на них норм процесуального права набувають ознак процесуально – правових. Через систему таких правовідносин їх учасники реалізують свої процесуальні права та набувають процесуальних обов'язків, а відтак стає можливим процес розгляду та вирішення публічно – правового спору адміністративним судом. Як, на глибоке переконання автора, вірно відзначає А.Т. Комзюк [1, с. 49] в такому разі діяльність носіїв процесуальних прав та обов'язків (сторін, третіх осіб, представників, прокурора, свідків, перекладачів, експертів, спеціалістів тощо) виходить за межі поняття «адміністративне судочинство», яке здійснюється виключно адміністративними судами. Тому, розгляд та вирішення адміністративної справи судом в чітко визначеній та регламентованій процесуальній формі за участю зазначених суб'єктів обґрунтованіше визначити як «адміністративний процес».

Література

1. А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник Адміністративний процес України: Навчальний посібник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 стор.
2. Науково – практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України. В. 2 – х томах. Том 1/ За заг. ред. В.К. Матвійчука. – К.: КНТ, 2007. – 788 стор.
3. Адміністративне судочинство України: Пдручник/ За загальною редакцією О.М. Пасенюка, Голови Вищого адміністративного суду України. – К.: Юрінком Інтер, 2009, 670 стор.